

Notat - Politisk organisering med 2 fagutvalg

Eksempler på kommuner med politisk organisering bestående av kommunestyre, formannskap, to fagutvalg og lovpålagte medvirkningsorgan

Bakgrunn

I forbindelse med vurderinger av framtidig politisk organisering i Skien kommune er det sett nærmere på norske kommuner som har valgt en forenklet politisk modell med:

- Kommunestyre
- Formannskap
- To faste fagutvalg/hovedutvalg
- Lovpålagte medvirkningsorgan
- Kontrollutvalg

Slike modeller forekommer i kommunenorge, men i hovedsak i mindre kommuner. Den mest sammenliknbare kommunen det er funnet frem til er Nittedal kommune.

Sammenligning av Skien og Nittedal kommune ved eventuell modell med to hovedutvalg

Bakgrunn

Nittedal kommune er den største kommunen som er identifisert med en tydelig politisk organisering basert på to hovedutvalg med delegert myndighet. Nittedal er derfor et relevant sammenligningsgrunnlag dersom Skien kommune ønsker å vurdere en tilsvarende modell.

1. Innbyggertall

Skien

- Ca. 57 000 innbyggere.

Nittedal

- Ca. 26 000 innbyggere.

Skien er mer enn dobbelt så stor som Nittedal målt i innbyggertall. Dette tilsier normalt større tjenestevolum, flere brukere, flere politiske saker og et mer komplekst styringsbehov.

2. Antall politikere i kommunestyret/bystyret

Skien

- Bystyret består av 55 representanter i inneværende periode. Det er foreslått reduksjon til 45 eller 49 representanter fra neste valgperiode.

Nittedal

- Kommunestyret består av 29 representanter.

Skien har et betydelig større politisk apparat og flere partigrupper representert i de politiske organene.

3. Antall hovedutvalg/fagutvalg

Skien:

Dagens modell:

- Utvalg for oppvekst
- Utvalg for helse og mestring
- Utvalg for teknisk sektor
- Utvalg for inkludering, frivillighet og kultur

Nittedal:

- Hovedutvalg for oppvekst og velferd
- Hovedutvalg for plan og miljø

Nittedal kompenserer for færre utvalg ved å samle mange sektorer i hvert hovedutvalg:

Oppvekst og velferd

- barnehage
- skole
- barnevern
- helse
- omsorg
- sosiale tjenester
- kultur
- flyktning

Plan og miljø

- arealplanlegging
- regulering
- klima
- miljø
- samferdsel
- teknisk infrastruktur

Det er verdt å merke seg at Nittedal ikke har samlet alle kommunale ansvarsområder i sine to fagutvalg. Kommunen har organisert seg med to brede fagutvalg, samtidig som enkelte strategiske områdeansvar er lagt til formannskapet. Næringsutvikling synes å være et slikt område

4. Saksmengde

Skien:

Kommunen har:

- fire fagutvalg
- flere medlemmer
- større tjenesteproduksjon
- vesentlig høyere innbyggertall

Dette tilsier samlet sett større saksmengde enn i Nittedal.

Nittedal:

To hovedutvalg håndterer alle saker innenfor kommunens hovedtjenesteområder. Dette medfører at hvert utvalg dekker brede fagområder.

Vurdering

Ved en overgang til to hovedutvalg i Skien må det forventes at:

- antall saker per utvalg øker betydelig
- hvert utvalg får bredere ansvarsområde
- møtevarighet kan øke
- behovet for gode delegeringsreglementer blir viktigere

Oppsummering

Tema	Skien	Nittedal
Innbyggere	ca. 57 000	ca. 26 000
Kommunestyre	55 representanter	29 representanter
Hovedutvalg	4	2
Delegering	Fordelt på 4 utvalg	Konsentrert til 2 utvalg
Organisering	Sektorvis spesialisert	Bredt sammenslåtte fagområder

Eksempler på andre kommuner:

Andre kommuner som benytter en modell med to fagutvalg er blant annet Sigdal og Nore og Uvdal. I begge kommunene er oppvekst-, kultur- og livsløpsområdene samlet i ett utvalg, mens tekniske tjenester, areal, miljø og næringsutvikling er samlet i et annet. Kommunene har henholdsvis om lag 3 500 og 2 500 innbyggere og er derfor vesentlig mindre enn Skien.

Mulige gevinster ved to hovedutvalg/fagutvalg

1. Forenklet styringsstruktur

Færre politiske organer kan gi:

- tydeligere ansvarsforhold
- mindre overlapp mellom utvalg
- enklere politisk koordinering
- færre saker som behandles flere ganger

2. Redusert ressursbruk

Det kan oppnås innsparinger knyttet til:

- møtegodtgjørelser
- ledergodtgjørelser
- administrativ sekretariatsstøtte
- møteadministrasjon
- folkevalgtopplæring

3. Mer helhetlige vurderinger

Større og bredere sammensatte utvalg kan gi grunnlag for mer helhetlige politiske vurderinger. Når oppvekst, helse, kultur, integrering og andre tjenester behandles i samme politiske organ, kan sammenhenger mellom tjenesteområdene i større grad vurderes samlet.

Dette kan bidra til:

- økt politisk styringskraft
- bedre koordinering mellom tjenesteområder
- mer helhetlige prioriteringer
- bedre avveininger mellom ulike tjenesteområder
- større mulighet for å se forebygging, oppvekst og velferd i sammenheng

En slik modell kan også styrke formannskapsmodellen ved at hovedutvalgene i større grad fungerer som arenaer for helhetlige politiske vurderinger før saker behandles i formannskap og bystyre.

Mulige faglige utfordringer ved to hovedutvalg

1. Større saksmengde

Færre utvalg vil innebære at flere saker samles i hvert utvalg.

Dette kan føre til:

- lengre møter
- større saksmengde per medlem
- mindre tid til fordypning
- økt behov for temamøter og orienteringer

2. Svekket faglig spesialisering

Når ansvar for flere sektorer samles i samme utvalg, kan det bli vanskeligere å opprettholde tilstrekkelig politisk oppmerksomhet på alle områder.

Dette gjelder særlig:

- oppvekst
- helse og omsorg
- teknisk sektor

som hver for seg representerer store budsjettområder.

Administrative konsekvenser

For kommunedirektørens ledergruppe er det usikkert i hvilken grad en reduksjon til to fagutvalg vil gi færre møter eller vesentlig redusert ressursbruk. Erfaringene fra kommuner med brede hovedutvalg tilsier at flere tjenesteområder kan bli representert i samme møte. Effekten vil derfor avhenge av utvalgenes arbeidsform, delegeringsnivå og sakstype.

For kommunalområdene kan færre fagutvalg redusere antall møteplasser for politisk behandling. Samtidig kan sakene bli bredere og kreve større grad av tverrfaglig koordinering mellom kommunalområdene.

For bystyresekretariatet vil færre utvalg gi redusert ressursbruk til møteadministrasjon, publisering, protokollføring og koordinering knyttet til fagutvalgene. Sekretariatets samlede oppgaveportefølje omfatter imidlertid også bystyret, formannskapet, råd, 14 lokalutvalg, valgadministrasjon, godtgjøringsforvaltning, lederstøtte og vielser. En betydelig del av arbeidsoppgavene vil derfor være uendret.

Kommunedirektøren vurderer samlet at en reduksjon fra fire til to fagutvalg vil gi administrative effektiviseringsgevinster gjennom færre politiske organer og mindre møtevirksomhet. Gevinstene forventes i hovedsak å kunne tas ut gjennom redusert arbeidsbelastning, økt fleksibilitet og bedre ressursutnyttelse, mens potensialet for direkte reduksjon i administrativ bemanning vil avhenge av hvordan gevinstene tas ut. På kort sikt vurderes gevinsten først og fremst å ligge i redusert møtevirksomhet, administrativ støtte og bedre ressursutnyttelse. Over tid kan en mer effektiv politisk struktur også gi grunnlag for organisatoriske effektiviseringer.